

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

القاضي اليكيم روبينشتين
رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

השופט אליקים רובינשטיין
יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

ח' בכסלו התשע"ג

22.11.2012

אל: מר דב בהרב
מר יוסף וייס
מנכ"ל התעשייה האוירית
יו"ר מועצת המנהלים, התעשייה האוירית

שלום רב,

הנדון: שימוש בנכסי התעשייה האוירית לצורכי בחירות

- א. ביום 20.11.12 (בשעות הערב) התקבלה בלשכתי פניית מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור שהופנתה אל היועץ המשפטי לממשלה ואליי, שלפיה הוגשה תלונה של עובד לשעבר בתעשייה האוירית, מר הרמוני, המתריע על פעילות של ח"כ חיים כץ בבחירות המקדימות בליכוד, תוך שימוש במשאבי התעשייה האוירית ובעובדיה.
- ב. מבקר המדינה הפנה את תשומת לב התעשייה האוירית כי התנהלות כאמור, עלולה להיות תרומה שאינה חוקית בניגוד לחוק המפלגות, תשנ"ב-1992 וחוק הבחירות (דרכי תעמולה) תשי"ט-1959 (להלן חוק התעמולה).
- ג. נתבקשה תשובת מנכ"ל התעשייה האוירית ויושב ראשה. בתגובת מנכ"ל התעשייה האוירית מר יוסי וייס מהיום, צוין, כי הנהלת התעשייה האוירית ערה להוראות חוק הבחירות באשר לדרכי התעמולה, וכדי להבטיח שלא ייעשה שימוש ברכוש החברה ובמשאביה לצרכי בחירות, הונחו העובדים בהתאם (ההנחיה שהוצאה היום צורפה). כן הודגש, כי לא תיעשה כל הפסקה יזומה של העבודה הסדירה, וככל שעובד בחברה יבקש לצאת מן העבודה לצורך השתתפות בבחירות מקדימות, עליו להדפיס כרטיס נוכחות בעת ההיעדרות.
- ד. למען הסר ספק, נחזור על עיקרי הוראת הדין. סעיף 2א לחוק התעמולה, תשי"ט-1959 קובע כך:

"לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

القاضي اليكيم روبينشتين
رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

השופט אליקים רובינשטיין
יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה, למעט שימוש כמפורט להלן:
(1) שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור;
(2) שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת, או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה".

ה. תכלית האיסור היא למנוע ממי שנמצא בעמדת שליטה על נכסים וכספים, שייעודם הוא לשרת את הכלל, לנצל את מעמדו ולעשות שימוש בנכסים שבשליטתו לטובתה של מפלגה מסוימת:

"האיסור לעשות שימוש בנכסי הציבור לצורך תעמולת בחירות הוא בעל משמעות מהותית ורבת חשיבות להגנה על כללי היסוד של חופש בחירות ושוויון הליך הבחירות, שלהם מימד חוקתי במשטר דמוקרטי. הוא מבטא את רעיון היסוד כי ההתמודדות בבחירות חופשיות צריכה לחתור, ככל האפשר, בין היתר, לשוויון האמצעים ויכולת הנגישות לבוחר, שיובטחו לכל המתמודדים. מתן אפשרות למתמודד בבחירות לעשות שימוש בנכסי ציבור, אליהם יש לו נגישות מיוחדת מכוח התפקיד אותו הוא ממלא בפועל, פוגע פגיעה ממשית בערך השוויון בבחירות, בהפלותו לטובה את המתחרה, המכהן במשרה שלטונית עובר לבחירות. פן נוסף של האיסור נובע מהצורך למנוע שימוש בנכסי ציבור למטרת קידום עניינו האישי של מתמודד, שלא לשמו נועדו נכסים אלה שבידי הרשות, מלכתחילה. 'המטרה היא למנוע את השימוש בכספים, במקרקעין ובמטלטלין של הממשלה ושל גופים ציבוריים' (דברי ההסבר להצעת תוק הבחירות (דרכי תעמולה (תיקון), התשכ"א-1961, ה"ח 466, 228; וראו גם: דברי ההסבר להצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 12) (איסור שימוש בכספי תאגידים עירוניים וגופים אחרים, התשנ"ה-1995). זאת, על מנת למנוע ניצול לרעה של נכסים וכספים שייעודם הוא לשרת את הציבור כולו, לטובת מי שנהנה ממעמד שליטה עליהם (בג"צ 1094/06 הליכוד - תנועה לאומית ליברלית נ' ועדת הבחירות המרכזית (לא פורסם)) (ת"מ 2/19 פיינשטיין נ' מלול (לא פורסם), פסקה 7 (השופטת פרוקצ'יה)).

הדברים מדברים בעדם, ואינם משתמעים לשני פנים. על פי תכליתם יש לראותם כחלים, בלי התפלגות יתרה, ואף שחוק התעמולה עצמו חל לפי לשונו (סעיף 1) על בחירות לכנסת

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

القاضي اليكيم روبينشتين
رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

השופט אליקים רובינשטיין
יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

ובחירות מוניציפליות, גם על בחירות מקדימות; זאת – אם כיון שהבחירות המקדימות הן שלב מקדים מפלגתי לבחירות הכלליות, אם בשל תרומה שאינה חוקית ואם מכוח סמכותה הטבועה של ההנהלה, שכן הרציונל הזה והחטאת רובץ לאותו פתח, וגם חוק העונשין לא שבק חיים, וניתן להשתמש בו במקרה הצורך חלילה. האחריות להבטיח כי דברים יהיו כהלכתם מוטלת כמובן על שכם ההנהלה ומועצת המנהלים.

ו. חוששני כי לוח הזמנים הקבוע לעריכתן של הבחירות המקדימות בליכוד ביום א' הקרוב, מה גם שלא נתבקש צו מניעה, אינו מאפשר לבחון לעומק את הביסוס העובדתי לטענות הפונה, מר חרמוני.

ז. אמנם היטב עשתה התעשיה האזרחית שהנחתה עובדיה עתה בהתאם לחוק התעמולה והטעימה את הנחוך, אף שהדבר נעשה היום ולקראת הבחירות לכנסת, וראוי היה לעשות זאת מבעוד מועד כעניין של פעולה לפי החוק ומינהל תקין - גם לגבי בחירות מקדימות. עם זאת נחזור ונדגיש, כי חוק התעמולה (סעיף 2א) קובע איסור לעשות שימוש בכספי גוף מבוקר בקשר עם תעמולת בחירות, ואף כאן הדברים חלים גם על הבחירות המוקדמות, ויש להקפיד על האמור הקפדה יתרה. אי קיום הוראות החוק מהווה עבירה פלילית. הפרת החוק תעמוד לביקורת מבקר המדינה והיועץ המשפטי לממשלה, וכאמור בסעיף 17 לחוק המפר הוראה מהוראות חוק התעמולה דינו מאסר ששה חדשים או הקנס האמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

ח. לתשומת הלב.

בברכה,
אליקים רובינשטיין
שופט בית-המשפט העליון
יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

העתק: היועץ המשפטי לממשלה

עו"ד אורלי עדס, מנכ"ל ועדת הבחירות המרכזית

ח"כ חיים כ"ץ, הכנסת